Ivan BENAKOVIĆ

Ranjeni čovjek. Biblijsko-teološka promišljanja nad stvarnošću ljudske ranjenosti

Admiral tisak, 2025., 128 str.

Ivan Benaković rimokatolički je svećenik Đakovačko-osječke nadbiskupije te od akademske godine 2018./2019. asistent na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Doktorsku disertaciju *The dynamism of naming in the Book of Revelation. An analysis of the concept of name in the Book of Revelation / Dinamizam imenovanja u Knjizi Otkrivenja. Analiza koncepta imena u Knjizi Otkrivenja* obranio je 2022. godine na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu te tako stekao akademski naslov doktora biblijske teologije. Od iste je godine također predstojnik Ureda za biblijski pastoral Đakovačko-osječke nadbiskupije u sklopu kojega organizira brojne aktivnosti kako bi se Božja riječ na znanstveno-popularan način promovirala u društvu. Ishod tih aktivnosti svakako je i njegova prva objavljena publikacija *Ranjeni čovjek. Biblijsko-teološka promišljanja nad stvarnošću ljudske ranjenosti*.

Taj autorski prvijenac ima svrhu na popularan način tematizirati brojne društvene teme posredstvom tumačenja *Svetoga pisma*. U predgovoru (str. 4–6.) fra Ante Vučković navodi kako ponekada nije dovoljno razumjeti Božju Riječ, već ju treba znati i prenijeti jezikom razumljivim svakomu čovjeku i stoga je to temeljna vrijednost knjige vlč. Ivana Benakovića. Slično navodi i sam autor u uvodu (str. 7–9.) kada kaže kako je važno povjerovati u potencijal ili skrivenu snagu biblijskih tekstova koji nam mogu tumačiti svakodnevicu i biti nam svojevrsnim putokazom u njoj.

Prvo poglavlje *Obiteljski konflikti i biblijska rješenja na temelju Knjige o Ruti (Rut 1, 1–22)* (str. 11–26.) tumači taj starozavjetni tekst koji može služiti kao ogledalo mogućih razrješenja potencijalnih obiteljskih konflikata, ali i kao opomena kako da do njih uopće ne dođe. Autor navodi kako *Biblija* uvijek želi probuditi naše osjećaje, čime poručuje da *Sveto pismo*, u svoj svojoj brojnosti tekstova, ima performativnu ulogu, ona je uvijek afektivna, može mijenjati – i mijenja – onoga tko ju čita i u nju vjeruje. Autor u tumačenjima poseže i za semantičkim značenjima pojedinih hebrejskih riječi kako bi se lakše uvidjela analogija s ponuđenim tumačenjima. Primjerice, navodi autor, riječi *krivnja* i *grijeh* u hebrejskome se jeziku u *Starom zavjetu* prevode doslovno kao *tereti*. A nošenje tereta grijeha utječe i na mentalno zdravlje jer svoju patnju i bol čovjek može lakše podnijeti ako ih iskreno iznese svomu bližnjemu koji mu može istinski pomoći.

Drugo poglavlje *Očevi i sinovi ili drama koja ne prestaje (Tob 4, 3–19)* (str. 28–39.) poučava nas da biblijski tekstovi nisu običan odraz povijesnih događaja, nego su,

navodi autor, više reinterpretacija povijesnih činjenica i datosti u teološkom ključu kako bi se posredovala teološka poruka i u nju ugrađene religijske vrijednosti. *Knjiga o Tobiji* donosi korisne poruke oca koji uči sina zašto treba izbjegavati grijeh, davati milostinju, kloniti se preljuba, ljubiti svoje bližnje te dijeliti s drugima. Možda je najvažnija pouka toga autorskoga poglavlja važnost očuvanja memorije u kontekstu kulture sjećanja jer je memorija važna, navodi autor, kako bismo ispunili srca vrijednostima iz ostavštine i mudrosti naših roditelja, čime se zapravo naglašava i generacijska kategorija odgoja te važnost prijenosa vrijednosti i (dobrih) običaja sa starijih generacija na mlađe. A pohranjivanje Božje riječi u um i srce svakako je dobra i poželjna odgojna ostavština jer samo biblijski tekst koji prodire i u um i u srce, tj. ima svoj afektivan ishod, može preobražavati i tako nabolje mijenjati pojedinčev identitet.

U trećem poglavlju *Andrija Čordaš oči u oči s Isusom Kristom* (str. 41–58.) autor postavlja iznimno važnu tezu, a to je da ne postoji neutralno pisanje, tj. da je svaki čin pisanja i čin interioriziranja vlastitih vrijednosti u pripovjedni tekst te tako navodi da u pjesmama izražavamo sebe, ono što jesmo, te dodaje kako svaki narod upravo u poeziji i pjesmama koje su odraz povezanosti zavičaja i ljudske nutrine izriče ono što je njegova radost, ali i bol. U poglavlje umeće intertekst *Andrija Čordaš* te tako čini poveznicu s 14. poglavljem *Evanđelja po Mateju*, koje nas uči da je uvijek potrebno duhovno kako bi se ljudskost ostvarila u potpunosti. Autor navodi da biblijske vrijednosti nadilaze sve vrijednosti i kako je presudan povratak tim vrijednostima, a razlog tomu vidi i u povijesnoj činjenici da su hrvatski narod i njegovi kulturni ostvaraji tijekom povijesti utemeljeni na biblijskim vrijednostima koje nadilaze sve varijabilnosti. One su, navodi autor, dio bića svakoga čovjeka, njegove nutrine te su potreba i nužnost kao odraz pomirenosti sa smislenošću života.

Četvrto poglavlje *Isus u susretu s ljudskom ranjivošću (Iv 4, 1–19)* (str. 59–73.) opisuje susret Isusa i izranjene žene te tumači susret semantičkim tumačenjem starozavjetnoga fenomena zdenca u kontekstu Isusova poslanja. Autor nam vjerno prikazuje mentalna i duhovna stanja žene iz Samarije kojoj se Isus otkriva nudeći joj piti »živu vodu«, odnosno, uči nas taj biblijski tekst, da je Isus Krist izvor s kojega se u svim životnim poteškoćama trebamo napajati. Također se autor koristi biblijskim tekstom kako bi čitateljima poslao važnu eksplicitnu pouku: Nemojte osuđivati ljude koji su ranjeni, dakle koji su sarkastični, cinični, koji ogovaraju i čine slično kako bi sebi pomogli! Naime, takva ponašanja ne pomažu, već nas samo vuku dublje čineći ljudske rane tim većima. No lijeka ljudskoj ranjenosti ima, a ključ je u ljubljenju svoga bližnjega kako bi se ispunio Kristov zakon i upravo je to ono što Crkva i želi činiti, navodi autor.

Peto poglavlje *Boriti se protiv oluje – moguć ili nemoguć izazov? (Mt 14, 22–36)* (str. 75–87.) donosi tumačenje poznatoga biblijskoga teksta u kojem Isus hrani mnoštvo te događaj kada Isus usred oluje hoda po vodi. Tumačenjem tih tekstova autor donosi pouku zašto je važno kloniti se materijalističkih pogleda na život okre-

nutih ispunjenju svih želja i ljudskih prohtjeva – odmah i sada. Takvi nas nazori, upozorava autor, mogu voditi povlačenju od Crkve, od nas samih, ako nemamo uporište u duhovnosti i ne vjerujemo u moć molitve i strpljivosti. Tako »upadamo« u vode koje nas guše i vuku na dno. Samo je istinska vjera pomoć u takvim životnim prilikama jer samo Bog živi i On je taj koji, navodi autor, može pobijediti sve neprijateljske sile u našem životu. Mnogi egzistencijalni strahovi tada se iscrpljuju sami od sebe i konačno nestaju. »Krist tako uči da se vjetar ne može uništiti jednom za svagda, ali (…) se s njim može naučiti živjeti«, navodi autor.

Šesto poglavlje *Isusova čuda ozdravljenja te pitanje nad pitanjima: Jesam li ja zdrav čovjek?* (str. 89–105.) donosi tumačenje teksta iz Matejeva evanđelja po kojemu Isus u Cezareji Filipovoj čini da slijepac od rođenja progleda. Autor čini analogiju između duhovne i tjelesne sljepoće te navodi kako je temeljno oruđe duhovnoga života poniznost jer Bogu dolazi samo ponizan čovjek. U tom se poglavlju temeljito i argumentirano razlaže zašto je važno duhovno ozdraviti i koliku u tom činu ulogu imaju svećenik, koji nas povezuje s Kristom, i Crkva, čiji je temelj sam Isus Krist.

Nešto kraće sedmo poglavlje *Oprostiti i ozdraviti velika je stvar* (str. 106–113.) donosi tekst iz Matejeva evanđelja (Mt 18, 15–35) koji govori o važnosti i snazi beskonačnoga praštanja jer samo praštanjem čovjek može postići stanje radosti i životne ispunjenosti. A da bi mogao praštati, čovjek mora prvo nadvladati sebe i svoj ego. Autor postavlja retoričko pitanje što je to čovjek pa zaključuje kako je čovjek lutalica ranjena svime, a ponajviše svojim egom. Pa ako je čovjek ranjen svojim egom, to znači da je ranio sam sebe i da sam mora donijeti odluku o vlastitu zacjeljenju koje je moguće poniznošću i traženjem oprosta: »Kada kucamo na Božja vrata sa svojom tjeskobom i teškim životnim situacijama, Bog daruje snagu i skida terete.«

Osmo poglavlje *O istini koja čovjeka oslobađa* (str. 115–123.) posljednje je te se tumači tekst iz Ivanova evanđelja (Iv 8, 32) koji govori o oslobađajućoj istini i Isusu kao jedinom putu kojim se dolazi Bogu. Na tom putu veliku ulogu ima i svećenik, kao Božji pastir koji okuplja svoje stado, svoje vjernike, čime se ispunjava njegovo svećeničko poslanje i misija u svijetu.

Nakon osmoga poglavlja slijedi *Zaključak* (str. 124–125.) u kojem autor navodi da nas biblijski tekstovi uče realizmu života te iz njih trebamo crpiti snagu na svom životnom putu. Time autor daje i praktične upute čitatelju, pa se može reći kako će knjiga biti i svojevrstan teološki priručnik za praktične vjernike, kao i za one koji će to, moguće je, nakon čitanja knjige postati.

Završni je dio knjige autorov životopis (str. 126–127.) koji na dvjema stranicama donosi možda manje poznate podatke o autorovu životu i djelovanju, koje je valjalo istaknuti s obzirom na narav knjige.

Antonija Huljev